

LBRIS

We know
books

Colecția Jurnale & Memorii

Lector: Nicoleta Arsenie

Introducere text și corectură: Elisabeta Postelnicu

Tehnoredactor: Carmen Dumitrescu

Coperta: Florin Afloarei

Editura Ideea Europeană

OP-22, CP-113, Sector 1, București, 014780

Tel.: +4021-2125692

E-mail: office@ideeaeuropeana.ro

www.ideeaeuropeana.ro

© Editura Ideea Europeană

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POSTELNICU, GHEORGHE

Viața și opera lui Vasile Voiculescu / Gheorghe Postelnicu. -

Ed. rev., actualizată și completată de autor. - București :

Ideea Europeană, 2026

ISBN 978-630-333-162-1

821.135.1.09

Gheorghe Postelnicu

VIATA ȘI OPERA LUI VASILE VOICULESCU

Ediție revăzută, actualizată
și completată de autor

București, 2026

bucureșteană (EuroPress) tipărise cartea unui necunoscut de ei, deși eram membru al Uniunii Scriitorilor din România de mai mulți ani, după ce tipărisem, în regie proprie, două romane și eseul „Opera lui Ion Gheorghe”.

Consider că această a doua variantă, revăzută în segmente importante și completată din cercetări ulterioare, va contribui la întărirea raftului cu istorie literară, care va da posibilitatea viitorilor cercetători să se documenteze fără constrângeri.

„Viața și opera lui Vasile Voiculescu”, ca și celelalte cărți despre marele medic și scriitor: „Tânărul Voiculescu între medicină și literatură” – 2020, „Repertor lexico-grafic V. Voiculescu” – 2017, „Vasile Voiculescu: povestea vieții” – 2022, „Portretul unui martir. Măreția lui Voiculescu” – 2025 nu sunt doar ale mele, ci și ale celorlalți voiculescologi, în frunte cu neobositul Florentin Popescu, citați deseori în cuprinsul lucrării, ale venerabilului Andrei Voiculescu, ultimul purtător al celebrului nume de familie, ale pușinilor urmași pârscoveni ai Băcanilor și ale neprețuitei mele soții, care a trudit la calculator, susținătoare caldă și permanentă a muncii mele, în condiții sociale și profesionale nu mereu prietnice și prietenoase. Și, dacă Atotputernicul ne va mai îngădui pe acest pământ, vom duce mai departe mirajul creșterii limbii române.

I

Afirmația unui contemporan, că Voiculeștii ar avea origine albaneză, a fost o extravaganță balcanică, favorizată de informațiile incomplete referitoare la strămoșii scriitorului. În puținele sale destăinuiri, poetul a luat-o înaintea memorialistului. Cum s-ar spune, stilistul nepăsător la posteritate a ascuns detaliul prețios pentru istoria literară. Totuși un grăunte salvator se rostogolește din mărturisirea că Voicu Băcanul venise pe Valea Buzăului din cătunul Vale, aparținând Săliștei Sibiului. Tot din Țara Pădurilor trecuse în Muntenia și Ion Hagi, îndoit prilej de mândrie genealogică, mai cu seamă că, înainte de a-și găsi mirese la Pârscov, cei doi flăcăi cutreieraseră cu folos ținuturile din sudul Dunării, ajungând la Țarigrad și în Orașul Sfânt. În trecutul familiei nu am întâlnit nume boierești sau de domni, de preoți sau de înalți dregători, ci de proprietari de turme și de negustori. Vasile Voiculescu s-a mândrit cu noblețea țărănească și cu statutul ulterior de băcani al bunicii lor stabiliți în Pârscov într-o vreme de eroism economic, când, în Transilvania tinereții lor, afacerile românilor erau sugrumate de autoritățile austro-ungare.

S-au cunoscut Ion Hoge și Voicu Băcanul pe drumul Bizanțului? Agonisind ceva bani, s-au crezut îndreptățiți să ceară în căsătorie, cam în același timp (1830-1837), fete cu zestre din Pârscov. Biografiile nu trebuie să caute strămoși prin Albania sau Palestina. Pe lângă Sibiu și Brașov mai trăiesc rude ale celor doi „băcani”. Cât privește Pârscovul, e plin de Ionești trecuți binișor prin starea binefăcătoare a mării proprietăți agricole, dătătoare de energie și de imbolduri sociale. Curiozitatea voiculescologilor față de familia poetului a înclinat mai mult spre latura paternă, promovată constant de urmașii lui Voicu. Nimeni nu și-a pus întrebări cutezătoare în legătură cu familia Sultanei, despre care se știe că a consimțit să se mărite la un an după ce rămăsese orfană de tată. La 19 ani ai săi, tânăra nu era mai prejos decât flăcăul tomnatic Costache (36 de ani), nici cultural, nici material. Căutările noastre au fost accelerate de originea comună: vatra satului Pârscovul de Sus. Dar unde a fost băcănia Hagiului? La 1835, ca și 20 de ani mai târziu, miezul geografic al satului era populat pe viitoarea șosea a gării, în Cornet și foarte puțin spre Afumați și Bădila. O prăvălie trebuia să aibă vad comercial și cine îl putea conferi mai bine decât vecinătatea cu instituția numită primărie? Arhiva orală, încă vie în latura ei umană, ne-a confirmat existența unor negustori care au dus din tată-n fiu nobila îndeletnicire până în 1955 în locul numit „La Cristache”. Am putut astfel afla că Ion Hoge (Hagiu, Hogiu), plecat din Țara Bârsei, ajunsese cu samsarlâcul până în Palestina, atrăgându-și, în jargonul epocii, porecla de *hagiu*. Că s-a închinat sau nu la locurile sfinte, nu avem de unde să știm, iar dacă numai i s-a spus printr-o abatere fonetică sau chiar a fost socotit *hoge* (*hogiu*), adică *învățat*, iarăși nu avem informații. Prin 1865 a pus pe roate transportul de persoane cu

poștalionul de la Buzău la Brașov. Daravera nu a mers, dar cu ceva tot s-a ales: cu un nume nou, *Vizitiu*, ca și cu o suferință a inimii care l-a răpus după patru ani.

Întors cu bani și speranțe în Muntenia, Hagiul s-a îndreptat spre Valea Buzăului, în căutarea unui loc potrivit negustoriei sedentare. S-a însurat cu Stoiana (Ana), fiica unui speculant din cunoscuta familie Cocenescu. Așadar, Ion din Ardeal nu a început o afacere în Pârscovul de Sus, ci a continuat-o pe cea a socrului său. Se pare că a fost urmat de un nepot de frate, Dumitru, însurat cu Safta Costoiu și mort în 1913 la Spitalul Nifon. Ion și Stoiana au avut pe Sultana (n. 1850), pe Vasile (n. 1939) și pe Gheorghe/Ghiță (n. 1844), căsătorit cu Ana-Ileana lui Sterie Rizu. Nu se confirmă că a mai existat un fiu, Petrea (cf. P. Ștefan, 1979). Cei doi frați au lăsat cel puțin 14 moștenitori cu numele de familie Ion, Ioan, Ionescu sau Băcanu. De exemplu, Clara Ioan (n. 1881) s-a măritat cu un desenator din Iași, tânărul de 27 de ani, Irenim Maidlinger. Efimița l-a urmat în satul Meteleu pe părintele Dumitru Vlăsceanu. Elena (n. 1894) și-a unit viața cu Ioan Georgescu, funcționar în Buzău. Cristache (n. 1891) s-a însurat în 1923 cu o moașă comunală (Rodica Dima din Zilișteanca), a moștenit prăvălia și a mai ridicat un salon de nunți între casă și clădirea vechii primării. Singura băcănie unde se găseau ulei și gaz era „La Cristache”. Ion Ionescu a fost cam bolnăvicios. Nu s-a căsătorit niciodată. A murit în 1901. Lambru V. Ionescu (n. 1880) a fost funcționar și negustor. A stat, din 1926, cu Maria Petrache Stoicovici din Râmnicu Sărat și nu a avut urmași. Domnișoara Venica/Eugenia Ghiță Ionescu, născută în 1896, a fost educatoare în Pârscovul de Sus. Ion, Anastasia, Vasile, Costache, Pandele și Sița au fost ceilalți copii ai lui Ghiță și ai Ilenei. Urmașii ciobanilor de peste munți nu

s-au pierdut în legendă. Ei pot fi întâlniți pe ulițele satului și în registrele de stare civilă.

Un loc însemnat din genealogia urmașilor hagiului l-a avut Nicolae Basilescu (1874-1944), fratele mai mare al Sultanei. El și-a inventat un nume de familie franțuzit și a continuat tradiția fondatorilor Stoiana și Ion Hogeia. După căsătoria cu o pogoneancă, Maria Samoilă (Samoilescu), Basilescu a ridicat casa „de peste Gârlă”, în prezent proprietatea Prefecturii Buzău, precum și o serie de unități industriale pe iazul morii de apă, sfințite de preotul Vergu Mănăilă (1858-1927) în 1917. Ca și bătrânul Vasile Ioan, Nicolae a fost primar (1912-1918) în Pârscov, cu primăria lângă casă.

După naționalizarea tuturor proprietăților, văduva Maria Basilescu a trăit o adevărată dramă. Atât de mare a fost ura organelor de represiune comuniste, sprijinite de cozile de topor din Pârscov, încât i s-a interzis să rămână în localitate, fiind ascunsă în cele din urmă, într-un vagon de marfă, și dusă la Iași, la fiica Otilia-Maria (1922-2004). Biografiile celorlalți descendenți ai familiilor Basilescu, Ovidiu-Octavian (1916-2002) și Laurenția-Victoria (1924-2010), sunt la fel de emoționante. Laurenția (Lala) a răspuns sentimentelor frumoase ale colegului de școală, Gheorghe Iancu, din Pârscovul de Jos, plecând împreună la București. S-au căsătorit pe 7 iulie 1948 și au avut-o, șase ani mai târziu, pe Luminița-Adriana. S-a stins din viață la 86 de ani.

Gheorghe Iancu a fost unul dintre cei doi copii ai lui Ilie Ilie Iancu Lemnaru (Manolache), „de sub Gorgane”, vecin cu moșia lui Mimoacă Marinescu, veteran de război, meseriaș priceput la toate: lemnărie, dulgherie, dogărie, și al Anicăi Oprea (1897-1982), al șaisprezecelea copil supraviețuitor din cei optsprezece născuți ai Smarandei

(ce biografie interesantă!) și ai lui Dumitru Oprea, din Runcu, atunci comuna Târcov. Familiile Iancu – Oprea urmau moșnenilor Săceni, menționați în documente de pe vremea părintelui Lăudat și a schitului Ulmet (Viișoara), și sunt rude cu Steriazii, altă străveche familie pârscoveană. Copila Anica Oprea, cu o zestre intelectuală excepțională, a absolvit „școala de domnișoare” din Buzău, învățând franceză și germană. În decembrie 1916, după ce inamicul a ocupat Valea Buzăului, Anica a fost interpretul statului major german.

Luminița-Adriana Iancu a urmat Liceul „Gh. Lazăr”, apoi Facultatea de Stomatologie. În 2011 a deschis, în Capitală, propria clinică, împreună cu fiicele Laura-Anamaria (n. 1979), medic stomatolog, și Irina-Magdalena-Lavinia (n. 1981), medic medicină de familie. Temperament exploziv. O adevărată forță a naturii. Educație bazată pe generozitate și onoare. Are un înălțător cult al strămoșilor și al familiei. A vândut, apoi a răscumpărat cu suprapreț, casa bunicilor, care arată acum ca... o casă memorială. Iubește lectura. Prețuiește cultura. A săvârșit numeroase acțiuni de bunăvoință pentru așezămintele sociale, dar și pentru biserica din Pârscovul de Jos, cum ar fi sonorizarea, repararea clopotului în atelierul Patriarhiei Române, de unde a cumpărat sfinte odoare și o Evanghelie. Aceste din urmă fapte creștinești au fost inițiate de neuitata Laurenția Basilescu-Iancu, care odihnește în Cimitirul Bellu.

Rareori i-a fost dat reporterului să întâlnească interlocutori care, în amintirile lor, să pună atât respect față de personajele trecutului, ca în cazul reconstituirii unei biografii mărețe, cum e cea a familiei Basilescu. Numele *domnișoarei Laura (doamnei Lala)* și al *domnului Liviu (Livică)* sunt rostite și astăzi cu simpatie. În emoționante portrete peste timp, copiii industriașului Nicolae

Basilescu întruchipează, mai presus de orice, sentimentul rar al omeniei. Și cât a suferit fiecare dintre ei!

Octavian-Liviu, născut la 16 septembrie 1916, când tatăl avea 42 de ani, iar mama 34, a fost absolvent de drept. A luat parte la război, ca ofițer rezervist al armatei române. S-a întors pe jos din Munții Tatra, cu bucuria victoriei și plin de speranțe în refacerea țării. Pentru meritele deosebite, tânărul erou a primit binecunoscuta răsplată a autorităților staliniste, închisoarea politică: 7 ani de detenție (1953-1960) la Canal. A fost ridicat într-o noapte de martie, din podul casei părintești. Pentru a fi prins, lucrătorii de securitate au folosit informațiile primite de la niște binevoitori din sat, membri ai comitetului de partid. După eliberare i s-a interzis să practice avocatura, îngăduindu-i-se să fie... sculer-matrițer la Uzinele Semănătoarea. După trei căsătorii (cu Hristescu Elena, Vâtcă Leontina și Manoliu Elena), a rămas cu o fiică, Cristina, aflată în prezent în Pennsylvania (SUA).

Fiica cea mare a familiei Basilescu s-a numit Otilia-Maria. S-a născut la Pârscov, pe 15 aprilie 1922, și s-a stins din viață în 2001, la Buzău. Licențiată în drept și economie, a fost căsătorită cu inginerul Nicolae Budui, șeful Regionalei CFR Iași. Una dintre fete, Rodica, directorul Societății Comerciale ULVEX, are o locuință în Cozieni.

După sfârșitul neașteptat al lui Nicolae Basilescu (17 aprilie 1944, la Spitalul I.C.Brătianu, din Buzău), grijile familiei și administrarea averii au rămas în seama Mariei Samoilă și ale fiicei Laurenția, ajutate, conform fișei de familie, de slugile Alexandrina și Victoria. În 1946 erau în funcțiune cele două mori de apă, boiangeria chimică și piua, cum rezultă din cereerea de reînmatriculare adresată Camerei de Comerț și Industrie din Buzău. Cum se știe, destoinica Laurenția,

absolventă a Liceului Comercial de Fete din Buzău, s-a căsătorit cu Gheorghe Iancu și s-a stabilit în București, în 1948. Gheorghe Gh. Iancu, născut în 1921 la Pârscov, a terminat liceul la București, a urmat o școală practică de comerț și a lucrat la ICR Romarta. A murit la 62 de ani, într-un accident de circulație. Într-o fotografie din 1934 este prezent alături de sora sa, Ileana, devenită Negulescu, și de viitoarea cumnată, Otilia, în curtea școlii din Pârscov, împreună cu învățătorul Nicolae Pietraru. Năpasta a lovit iarăși familia Basilescu, când toate bunurile materiale, inclusiv casa, au fost trecute în posesia statului condus de muncitori și țărani. Alungată din locuință, Mariei Basilescu i s-a respins de către CC al PMR, prin Ministerul Afacerilor Interne, cererea de a se muta la Iași (conf. Notei nr. 101500 din 21 apr. 1954). A fost ascunsă într-un vagon de marfă, pentru a ajunge la Iași, la fiica cea mare.

Ilie I. Iancu („soldatul Lemnaru Ilie, ctg. 1916”) a luat parte la operațiunile militare din sudul Dunării. „În amintirea înălțătorului avânt din Carpați peste Dunăre la Balcani, din înaltul ordin al Majestății Sale Regelui Ferdinand I” i s-a conferit o medalie jubiliară. Pentru participarea la luptele din Dobrogea și Moldova (1917) a primit Crucea Comemorativă cu barete. Ca o încununare a prețuirii acestui veteran de război, cu știința învățătorului Mircea Georgescu, emoționat de ideea transformării socialiste a agriculturii, organele de represiuie l-au plimbat, ca pe mulți alții, o noapte întregă cu imeseul, pentru a-l convinge să se înscrie la colhoz, și, mai mult de atât, să-i intre în cap că „unde-s mulți, puterea crește și dușmanul nu sporește”. Greu de uitat este și Alexandru Oprea (n. 21.07.1888), om cu o biografie specială, din care amintim o crimă, urmată de executarea unei pedepse de 25 de ani, căsătorie târzie, o fiică ucisă de propriul soț.

A fost, până la sfârșitul vieții de 95 de ani, epitrop al bisericii din Pârscovul de Jos. În 1909 a absolvit „Școala de lucrători agricoli de pe lângă Pepiniera Petroasa”. Se spune că mama lui, Smaranda, logodită la 14 ani, stătea ziua la viitoarea soacră, pentru a nu fi răpită de pețitorii fascinați de frumusețea ei. Seara, Smărăndița era condusă la casa părinților, unde... se juca cu păpușile. Până când a căpătat dispensă de la preot și s-a căsătorit cu Dumitru Oprea, având împreună 18 copii. A fost o femeie energică și îndrăzneată. A ajuns în fața Regelui Mihai, pentru a rezolva un litigiu funciar.

Risipiți prin țară și străinătate, urmașii acestor vechi familii pârscovene țin sporadic legătura cu satul natal al strămoșilor. Mai mult sau mai puțin, civilizația urbană și globalizarea le-au diminuat iremediabil sentimentul originii. Din fericire, arhiva orală locală a conservat amintirea luminoasă a fondatorilor: Ilie Lemnaru, Smaranda Oprea, Vasile Ioan, Anica Steriade.

Râul Bălăneasa, cu izvorul la poalele vârfului Ivănețu (1191 m), are un curs de 28 de kilometri. Apa, dulce la origine, este sărată de micii afluenți alimentați din masivele de sare și gropile de saramură existente la tot pasul. De la zăgastrul morii lui Știrbulescu, aflate în centrul satului Trestia, s-a săpat cu sute de ani în urmă un iaz care a alimentat de-a lungul timpului, toate amenajările industriale din Lunca Frumoasă și din Pârscov, până la vărsarea în aval de podul de lemn care traversa râul Buzău spre localitatea Măgura, în dreptul fabricii de var și cărămidă, devenite, după 1950, „Octombrie Roșu”.

Amintirile pârscovenilor consemnează un mare număr de mori de apă cunoscute, în general, cu numele proprietarului. Prima moară care se alimenta din canalul nu mai lat de 2 metri și adânc de 30-40 de cm a fost cea a lui Constantin Mihalcea, frate cu Dumitru Mihalcea,

fruntaș țărănist, ieșit primar în Lunca Frumoasă la alegerile din 26 iunie 1937, când i-a luat locul lui Vasile Militaru (PNL). Alt frate al lor, Mihalache Țuican din Afumați, a fost primar în Pârscov (1930).

Moara lui Mihalcea s-a ruinat după 1960. În locul în care, în 1967, Gospodăria Agricolă Colectivă a ridicat bateria de cazane de țuică a fost moara lui Davidescu, pierită în urma unui incendiu, în 1940. În acest loc, „La Punte”, cum s-ar spune astăzi, dacă, sătule de desele stricăciuni provocate de inundații, autoritățile locale n-ar fi renunțat la punte, în favoarea unor poduri din tuburi. În acest loc, așadar, este confluența Bălănesei cu pâraul Sărățel, numit Roata, în „Atlasul geografic și istoric al județului Buzău”, editat în 1979 de Casa județeană a corpului didactic Buzău. Acest fir de apă cu o lungime de 5-6.000 de metri își are izvorul la Ocna de sare, „În Pietre”, sub dealul Punga, unde a avut moară Mitică Goțan, tatăl lui Cosmin Ene, până în 1955, când a mutat-o în Pietraru, ca moară de foc. Cosmin s-a căsătorit la Runcu, cu Ana Toader, și a dus moara lângă casă, apoi mai jos, în Stăniliești, trecându-se cu ea la colectiv, recuperând-o după 1990, dar era prea târziu, timpul nemaiavând răbdare cu morarul, cumnat cu un alt morar celebru, Gheorghită Grigorescu din Afumați, nepotul de mamă al Mihălceștilor. Sărățelul își sporește continuu densitatea apei, nu numai prin afluenții Izvorul Tisei și pâraul Valea Roatei, ci și prin scurgerile de saramură din zăcămintele întâlnite pe un mal și pe celălalt.

Pe iazul lui Basilescu urma făbrița lui Titi Bornaz, cu o construcție „ca o fortăreață”, apoi moara lui Costică Udrea – Crețu, din Tocileni, apoi moara lui Gheorghe Toma, la vărsarea izvorului Purcarului în Bălăneasa. Pe marginea iazului cu apă limpede și curată se umpleau